

AKTÍVNA ÚČASŤ SLOVENSKÝCH PRAKTICKÝCH LEKÁROV NA KONFERENCII WONCA EUROPE 2007 V PARÍŽI

Eva Jurgová

Prvá privátna prax, Piešťany

Sedem praktických lekárov pre dospelých zo Slovenska sa v októbri 2007 zúčastnilo na konferencii Prehodnotenie a posilnenie primárnej starostlivosti v európskom kontexte, ktorá sa uskutočnila v Paríži. Množstvo kvalitných prednášok klinického i organizačného charakteru bolo garanciou toho, že každý účastník mal možnosť rozšíriť si obzor odborných vedomostí.

Kľúčové slová: primárna zdravotná starostlivosť, kardiovaskulárne ochorenia, duševné poruchy, rizikové faktory, prevencia, kvalita zdravotnej starostlivosti.

ACTIVE PARTICIPATION OF SLOVAK GENERAL PRACTITIONERS ON THE CONFERENCE WONCA EUROPE 2007 IN PARIS

Seven general practitioners from Slovakia participated on the conference Re-thinking and strengthening primary care in the European context in October 2007 in Paris. Huge number of high quality presentations focused both on clinical and organisational topics guaranteed each participant possibility to gain new professional knowledge and experience.

Key words: primary health care, cardio-vascular diseases, mental disorders, risk factors, prevention, quality in health care.

Via pract., 2008, roč. 5 (2): 97–98

Najvýznamnejším fórom stretnutia praktických a rodinných lekárov nielen z Európy, ale i z celého sveta, je konferencia nazvaná WONCA EUROPE. Každoročne sa uskutočňuje v niektorom zo známych a lákavých miest Európy, ako napr. Londýn, Florencia, Barcelona, či Atény. Ostatnú, 13. konferenciu WONCA EUROPE 2007, ktorá bola 17. až 20. októbra 2007 v Paríži, organizovala Francúzska spoločnosť praktického lekárstva. Potešiteľné je, že medzi prítomnými 3 800 praktickými a rodinnými lekármi z 55 krajín sveta bolo aj sedem praktických lekárov zo Slovenska. Účasť štyroch z nich bola aktívna. Ich participáciu finančne podporila Slovenská spoločnosť všeobecného praktického lekárstva (SSVPL) SLS, ktorá zaradila dotovanie aktívnych účastníkov na medzinárodných odborných podujatiach aj do plánu svojich činností v budúcnosti.

Vedecký výbor parížskej konferencie dostal v určenom termíne neuveriteľných 1 390 abstraktov prednášok, workshopov a posterov. Kritériá výberu však boli náročné, zďaleka nie všetky prihlásené práce boli zaradené do programu. Nakoniec odznelo 310 vybraných prednášok, uskutočnilo sa 82 workshopov a bolo vystavených 620 posterov.

Názov konferencie bol **Prehodnotenie a posilnenie primárnej zdravotnej starostlivosti v Európskom kontexte**. Tému zvolili usporiadatelia s cieľom ponúknuť širokú príležitosť na porovnanie postavenia primárnej zdravotnej starostlivosti (PZS) v rôznych systémoch zdravotnej starostlivosti v Európe aj vo svete a na hľadanie optimálneho, silného modelu. Rovnako ako názov konferencie znel aj titul úvodnej, kľúčovej prednášky trojice francúzskych autorov **P. Chevalliera, P. van Royena a D. Darmonotovej**.

Ich hlavným posolstvom bola výzva vládám a politikom všetkých krajín Európy, aby sa zamerali na posilnenie PZS, ktorá nepochybne tvorí najširšiu časť zdravotníctva, a teda by mala byť aj jeho najvýznamnejšou zložkou. Autori tiež upozornili na nutnosť posilnenia výskumu v oblasti PZS.

Od autorov zo Slovenska vybrali organizátori tri prednášky. Prvou prácou boli **Medicínske štandardy v PZS v Európe MUDr. Evy Jurgovej, CSc.**, v spoluautorstve s **MUDr. Martou Chudou**. MUDr. Jurgová v nej opísala svoje skúsenosti z dvojročného riadenia projektu v rámci logistickej pomoci EÚ krajinám bývalého ZSSR. Projekt Rozvoj a implementácia medicínskych štandardov na Ukrajine sa realizoval v Kyjeve. Na základe skúseností z Veľkej Británie, USA, Kanady a ďalších krajín sa vypracovala jednotná metodika na tvorbu medicínskych štandardov v PZS, legislatívne potvrdená pre Ukrajinu. MUDr. Chudá opísala skúsenosti z využívania štandardných medicínskych postupov na Slovensku. Prednáška zaznamenala úspech, o čom svedčí aj okamžitý návrh na kooptovanie oboch autoriek do stálej pracovnej skupiny **WONCA Permanent Working Group for Clinical Guidelines development and implementation**, ktorá sa zaoberá prípravou a používaním klinických odporúčaných postupov v praktickom lekárstve.

MUDr. Peter Lipták prednášal o využití internetu pri registrovaní a vyhľadávaní členov organizácie WONCA, a vzápätí bol prizvaný do pracovnej skupiny o informatike.

MUDr. Danica Bezáková prezentovala štúdiu o interprofesijných vzťahoch v zdravotníctve na Slovensku. V závere prednášky prisľúbila pokračovať

Obrázok 1. MUDr. Mike Kidd, Austrália, MUDr. Peter Pekarovič, MUDr. Eva Jurgová, PhD. a MUDr. Peter Lipták

vo svojej štúdiu a predniesť nové poznatky na niektorej z ďalších konferencií WONCA.

Okrem toho sa MUDr. Jurgová aktívne podieľala na príprave a realizácii workshopov, a to pod záštitou **EUROPREV (Európska spoločnosť pre prevenciu v primárnej starostlivosti)** a **EURACT (Európska spoločnosť škôliteľov praktického lekárstva)**, a predsedala niekoľkým blokmi prednášok v rámci paralelných sedení, venovaných rôznej problematike, napr. osteoporóze, muskulo-skeletárnej bolesti, respiračným chorobám, či depresii.

Z prednášok klinického charakteru bolo na konferencii, ako už tradične, najviac pozornosti venovanej kardiovaskulárnym chorobám (KVCH), predovšetkým úlohe praktických lekárov v ich prevencii, včasnej diagnostike a efektívnej terapii.

Prof. Klaus Bally, z Inštitútu PZS, Univerzity v Bazileji, vo Švajčiarsku, predniesol výsledky zaujímavého výskumu. Zisťoval, v akom rozsahu sa lekári PZS venujú sledovaniu rizikových faktorov, súvisiacich s prevenciou kardiovaskulárných ochorení.

V zdravotnej dokumentácii 986 pacientov vo veku od 35 do 80 rokov, v ambulanciách 20 vybraných lekárov sledoval, či za posledné dva roky lekár venoval u pacienta pozornosť zisťovaniu nasledujúcich rizikových faktorov KVCH: fajčenie, obezita, hypertenzia, zvýšená hladina triglyceridov, výskyt KVCH v rodinnej anamnéze (RA) a fyzická aktivita. Zistil, že tlak krvi bol za posledné 2 roky meraný u 94,6 % pacientov, hmotnosť bola sledovaná u 96,1 %, otázka o fajčení bola položená 83,4 % pacientom, dokumentácia o zisťovaní fyzickej aktivity bola nájdená u 83,5 % pacientov, triglyceridy boli vyšetrené u 73,7 %, a výskyt KVCH v RA bol sledovaný u 60,4 % pacientov. Z toho je zrejmé, že lekári vo Švajčiarsku venujú tejto problematike významnú pozornosť, a tá sa náležite odráža v ich nálezoch v zdravotnej dokumentácii.

Dr. Lilly Herzig z Kanady prezentovala svoju skúsenosť, že zo sledovaného súboru 2 672 pacientov, ktorí navštívili lekára v ambulancii PZS so symptómom bolesti na hrudníku, bolo 47,1 % bolestí psychického (neurotického) alebo vertebrogénneho pôvodu a zvyšok mal ischemickú genézu.

Dr. Johana Tolunen-Tapiro v prednáške *Lepšia antikoagulačná liečba v PZS* opísala poznatky z fínskeho mesta Lappeenranta, kde žije zhruba 60 tisíc dospelých obyvateľov. V štátnom zdravotnom stredisku pracuje 34 praktických lekárov, 26 zdravotných sestier a 10 zdravotných asistentiek. V stredisku registrujú 1 620 pacientov, ktorí užívajú warfarín, ako antikoagulačnú liečbu. V prednáške vyzdvihla multi-profesionálny prístup k pacientom, s dôrazom na významnú úlohu zdravotných sestier a asistentiek pri pravidelných kontrolách a sledovaní. Presné vymedzenie kompetencií jednotlivých zdravotníckych pracovníkov (lekárov, sestier a asistentiek) pomáha skvalitniť zvládnutie zdravotného stavu týchto náročných chorých. Podmienkou úspechu bolo vypracovanie špeciálnych guidelines, čiže štandardných postupov, a pravidelné preškolenie stredného zdravotného personálu v ich úlohách a kompetenciách v danej oblasti.

Zaujímavý workshop venovaný prevencii KVCH pripravil EUROPREV. Lekári zo štyroch krajín, Španielska, Holandska, Slovinska a Slovenska prezentovali prvé výsledky Európskeho projektu *EURO-PREVIEW: Štúdia o spokojnosti pacientov s poskytovaním informácií a realizácii preventívnych programov v ambulanciách praktických lekárov*. Do štúdie, ktorá zatiaľ nebola ukončená, je zapojených 32 krajín Európy. Finálne výsledky sa očakávajú v lete t. r., a mali by sa prezentovať na najbližšej konferencii WONCA EUROPE v Istanbule. Ide o dotazníkový prieskum pacientov, ktorý realizujú praktickí lekári vo svojich ambulanciách. V každom štáte sa ho zúčastňuje 10 praktických (rodinných) lekárov, pričom každý lekár má za úlohu získať 40 respondentov, čo v globále znamená 12 800 pacientov. Koordinátorom

štúdie na Slovensku je MUDr. Jurgová, ktorá plánuje pripraviť o danej štúdií samostatný odborný článok.

Zvlášť veľký priestor na kongrese bol venovaný duševným poruchám, predovšetkým depresii, ktorej narastajúci trend na celom svete je hrozivý. Vo viacerých prednáškach sa zdôrazňovala kľúčová úloha lekárov PZS pri včasnej diagnostike tohto ochorenia. Každý praktický či rodinný lekár by mal využívať dlhodobé znalosti o svojom pacientovi, ako aj poznanie jeho rodinného, sociálneho a ekonomického zázemia, pri aktívnom odhaľovaní duševných porúch.

Hodnota kvality výmeny informácií medzi psychiatrami a praktickými lekármi bol názov prednášky **prof. Jeana-Pierre Auberta** z Univerzity Paríž VII. Na súbore 143 pacientov liečených u psychiatra zisťoval, do akej miery sú vzájomne o zdravotnom stave informovaní praktický lekár a psychiater. Zistil nasledovné: iba 82 % praktických lekárov (PL) vedelo o tom, že ich konkrétny pacient sa lieči u psychiatra, len 56 % PL poznalo aj diagnózu, na ktorú sa pacient lieči, a iba 42 % PL vedelo, aké lieky pacient užíva. Na druhej strane iba 41 % psychiatrov si vyžiadalo od pacienta kompletnú zdravotnú dokumentáciu skôr, než začali s liečbou. Záverom prednášky bolo varovanie, že nedostatočná komunikácia medzi psychiatrom a PL je obojstranná, a škodí pacientovi.

Austrálski autori **prof. Leane Wells** a **Dr. Chris Wells** (University of Melbourne) predniesli informáciu o *Reforme prístupu k mentálnemu zdraviu obyvateľstva lekármi PZS*. Išlo o projekt, v rámci ktorého viac než 1 300 praktických lekárov v 119 regiónoch v Austrálii absolvovalo školenie o novom, aktívnejšom prístupe k diagnostike psychických problémov u svojich pacientov. Projekt bol tak úspešný, že na jeho podklade austrálska vláda prijala opatrenie o aplikácii nového prístupu v celej krajine.

Na základe ďalších prednášok venovaných psychickým poruchám možno konštatovať, že na rozdiel od Slovenska, majú praktickí lekári v iných krajinách oveľa väčšie kompetencie pri indikovaní a predpisovaní antidepresív, ako aj psychofarmák všeobecne.

Za zmienku stoja bloky venované infekčným ochoreniam. Veľa sa hovorilo napr. o hrozbe a podceňovaní chlamýdiových infekcií. Nechýbali ani ostré kritiky klimatizovaných priestorov rôznych priemyselných prevádzok, megamarketov, lietadiel, a paradoxne aj prednáškových priestorov kongresových centier, ktoré sa považujú za významný, nebezpečný a permanentný zdroj najrôznejších patogénov, predovšetkým s afinitou k respiračnému traktu.

Prednášky, semináre a workshopy z oblasti respiračných ochorení, ale tiež nádorových chorôb, metabolických porúch, ochorení gastrointestinálneho traktu, či urogenitálneho systému si zaslúžia zvláštnu pozornosť, bude im venovaná v plánovanom ďalšom článku.

Významná časť konferencie bola určená problematike prevencie chorôb. Ako kľúčové faktory zdravého životného štýlu boli opakovane spomenuté: racionálne stravovanie, dostatok pohybu, nefajčenie a nekonzumovanie nadmerného množstva alkoholických nápojov. V nejednej prednáške odznelo, že predovšetkým lekári, ako aj ostatní zdravotnícki pracovníci, by nemali fajčiť, nadmerne piť, ani sa iracionálne stravovať, a mali by športovať, aby boli príkladom svojim pacientom.

Záujem zo strany poslucháčov zožali aj prednášky a workshopy venované organizačným, vzdelávacím, výskumným a systémovým problémom v PZS. Bolo možné sa dozvedieť o organizácii zdravotníctva, či reformách systému zdravotnej starostlivosti v rôznych štátoch, o nespokojnosti praktických lekárov so svojím postavením, o ich pracovnom preťažení, ako aj o postgraduálnom vzdelávaní a výskume v odbore. Pozornosť sa venovala aj využívaniu elektronickej zdravotnej dokumentácie, či inter-disciplinárneho prístupu k profesii. Po väčšine prednáškových blokov nasledovala bohatá diskusia, do ktorej sa odborne zapájali aj slovenskí lekári.

EURACT (European Academy of Teachers in General Practice) pripravil, ako tradične, niekoľko workshopov venovaných vzdelávaniu. Pre praktických lekárov na Slovensku stojí za zmienku európska výzva, že medicínsky odbor praktické a rodinné lekárstvo by sa mal vyučovať ako samostatný predmet na každej lekárskej fakulte, a to podľa možnosti v čo najskorších ročníkoch štúdia. Vo Veľkej Británii a mnohých ďalších krajinách Európy je tento predmet zaradený do učebných osnov už v druhom ročníku štúdia medicíny. Súčasťou vyučovania špecifických črt tohto odboru by mala byť povinná stáž v školiacich ambulanciách praktických lekárov – školiteľov.

Taktiež *EQUIP (European Working party on Quality improvement in Primary care)* pripravil sériu workshopov zameraných na kontrolu kvality PZS. Za hlavné nástroje zachovania kvality v zdravotníctve sa považujú kontinuálne medicínske vzdelávanie (*Continuing Medical Education – CME*) a medicína založená na dôkazoch (*Evidence based medicine – EBM*). S tým úzko súvisia na celom svete vypracované indikátory kvality (*Quality indicators*), ako neodmysliteľná súčasť odporúčaných klinických postupov (*Clinical guidelines*).

Pozornosť vzbudili aj workshopy a prednášky *Európskej siete organizácií zameraných na výskum v odbore praktické lekárstvo EGPRN (European General Practice Research Network)*. Predstavili sa výsledky rôznych výskumných projektov v praktickom lekárstve. Slovensko zatiaľ trpí absenciou výskumu vo všeobecnom lekárstve, pričom by sa nepochybne našlo množstvo zaujímavých tém, či už klinických alebo organizačných, ktoré by formou

cieleného výskumu priniesli zaujímavé poznatky, a tiež odpovede na určité problémy.

Informáciu o špecifických problémoch súvisiacich s ochoreniami typickými pre život na vidieku priniesla *Európska asociácia vidieckych medicínskych ambulancií EURIPA (European Rural Medicine Practices Association)*. S prezentovanými problémami by sme sa určite stretli aj na Slovensku. Otázkou je, či sa im venuje dostatočná pozornosť. Pritom ide aj o závažné ochorenia, vznikajúce v priamom dôsledku expozície pesticídmi alebo umelým hnojivám, ktoré sa z komerčných dôvodov neraz bagatelizujú, ba až taja.

Jedným zo všeobecných posolstiev konferencie bola výzva praktickým lekárom vo svete, aby poskytovali *Patient oriented care*, t. j. starostlivosť orientovanú na pacienta. Zvlášť v období komputelizácie v medicíne je treba posilňovať kvalitu komunikácie s pacientom a rešpektovať jeho integritu.

Ani nepríjemný štrajk verejných dopravných prostriedkov, ktorý lekári pocítili na vlastnej koži, neubral zo silných a nádherných zážitkov z mesta nad Seinou, ani z hrejivého pocitu z pozoruhodného reprezentovania praktických lekárov zo Slovenska na 13. konferencii WONCA EUROPE.

Najbližšia, 14. konferencia *WONCA EUROPE* bude 4. až 7. septembra 2008 v Istanbule. Názov konferencie je *Overcoming the Distance*. Prekonajme teda vzdialenosť a nevynechajme ďalšiu možnosť výmeny odborných informácií v PZS. Abstrakt na konferenciu je možné zaslať najneskôr do 31. marca 2008 na internetovú adresu organizačného výboru www.woncaeurope2008.org.

MUDr. Eva Jurgová, PhD.
Prvá privátna prax, združenie FO
Štefánikova 111, 921 01 Piešťany
e-mail: e.jurga@prax.sk

SLOVENSKÁ ASOCIÁCIA CYSTICKEJ FIBRÓZY

Via pract., 2008, roč. 5 (2): 99

Občianske združenie Slovenská asociácia cystickej fibrózy (CF asociácia) je nepolitickou a dobrovoľníckou organizáciou. Záujmové združenie bolo zaregistrované na Ministerstve vnútra SR 7. decembra 2006. Je samostatnou právnickou osobou, ktorá môže v svojom mene nadobudnúť práva a povinnosti. Pôsobí na území Slovenskej republiky a v zahraničí. Poslaním združenia je zvyšovať kvalitu života jedincov s cystickou fibrózou (CF) a ich rodinných príslušníkov.

CF asociácia napĺňa svoje poslanie prostredníctvom týchto cieľov:

- aktivizuje spravodlivé dodržiavanie základných pravidiel liečby všetkých jedincov s CF v súlade s medzinárodne uznávanými postupmi s maximálnym využívaním najnovších poznatkov súčasnej medicíny,
- šíri nové poznatky o CF a živote s ňou za účelom zvýšenia porozumenia širokej verejnosti,

- medializuje problematiku CF a organizuje informačné, propagačné, fundraisingové a benefičné podujatia,
- vyvíja publikačnú činnosť (vydáva časopis, bulletin, brožúry, knihy, letáky, plagáty, atď.),
- organizuje prednášky, vzdelávacie a osvetové akcie a cykly,
- podporuje regionálnu, národnú a medzinárodnú výmenu skúseností medzi odborníkmi a aktivistami.

Aktivity združenia:

- združuje členov z rôznych oblastí spoločenského života a zabezpečuje ich aktívnu účasť na napĺňaní cieľov združenia,
- organizuje a podporuje podujatia, semináre, workshopy, kurzy, konferencie, kongresy smerujúce k realizácii cieľov združenia,
- iniciuje a rozpracúva projekty podporujúce prezentáciu účelu združenia (benefičné, fundraisingové, propagačné podujatia),

- vytvára informačné a kontaktné databázy, zhromažďuje informácie, týkajúce sa predmetu činnosti na národnej a medzinárodnej úrovni, ktoré poskytuje tretím subjektom.

V roku 2007 bola CF Asociácia hlavným organizátorom *Slovenskej CF konferencie 2007*, od svojho vzniku pracuje na uzákonení *Odborného usmernenia o koncepcii starostlivosti o CF pacientov na Slovensku*, pripravuje *Monitoring kvality života CF pacientov na Slovensku*.

Slovenská asociácia cystickej fibrózy

Park Angelinum 2, 040 01 Košice
Bankové spojenie: Volksbank Slovensko, a.s.
Tel.: +421 903 608 455
IČO: 4500 7853
Číslo účtu: 4350 296 102/3100

MUDr. Katarína Štěpánková
predsedníčka Slovenskej asociácie cystickej fibrózy
e-mail: kstep@ke.telecom.sk

Angelika Kallwass

Syndrom vyhoření v práci a osobním životě

„Cítím se vyčerpaný“, „už nemohu“ – stále více lidí se dostává do situací, kdy mají pocit, jako by jim docházely síly, cítí se přetížení, nervózní a vystresovaní. Od těchto pocitů celkového stavu vyčerpaní je jen malý krok ke skutečnému syndromu vyhoření. V takovém případě se jedná o vážný zdravotní problém, který se týká jak naší psychické, tak i fyzické stránky. Jeho příčiny přitom tkvějí nejčastěji v příliš vysokých pracovních, společenských, ale i rodinných očekáváních. Autorka na základě svých dlouholetých zkušeností popisuje příčiny syndromu vyhoření, naznačuje možnosti řešení a ukazuje často jednoduché cesty, jak se vyhnout životnímu stresu. Kniha je psána pro čtenáře, kteří pociťují stavy únavy a vyčerpaní, a pro ty, kdo chtějí zlepšit kvalitu svého života. A. Kallwass je psychologka a psychoterapeutka s vlastní praxí, má dlouholeté zkušenosti z obchodní firmy a z práce v médiích.

Objednávky: Portál Slovakia, Školská 36, 968 19 Nová Baňa, tel. 045/6856 587, 0910 995 655
www.portal.cz

